

INNOVASJON NORGE
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

**Offl. § 13 jf. Popplyl. § 24 (1) 2.
pkt.**

Deres referanse

Vår referanse
20/02042-18

Dato

01/04/2020

Varsel om vedtak om overtredelsesgebyr - Klage på kredittvurdering uten behandlingsgrunnlag – Innovasjon Norge

1. Innledning

Vi viser til vårt brev 23. juni 2020 med krav om redegjørelse og svar fra dere datert 10. august 2020. I tillegg har dere uoppfordret sendt oss redegjørelse datert 24. april 2020, tilleggsopplysninger 8. mai 2020 og en internrevisjonsrapport 4. juni 2020.

2. Varsel om vedtak om overtredelsesgebyr

Dette er et forhåndsvarsel, jf. forvaltningsloven § 16, om at Datatilsynet vil fatte følgende vedtak:

- Med hjemmel i personvernforordningen artikkel 58 nr. 2 bokstav i pålegges Innovasjon Norge, org.nr. 986 399 445, å betale et overtredelsesgebyr til statskassen på kr 1 000 000 for å ha innhentet kredittvurderinger uten lovlig behandlingsgrunnlag, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f.*

Vår hjemmel for å fatte pålegg er personvernforordningen artikkel 58 nr. 2.

3. Nærmere om sakens faktiske forhold

Vi mottok 17. april 2020 en klage fra [REDAKERT] (heretter «klager») om at Innovasjon Norge hadde gjennomført kredittvurderinger av [REDAKERT] 18. januar 2020 og 21. februar 2020.

Klager opplyser om at [redacted] ikke har hatt noe samarbeid, kundeforhold eller annen tilknytning til Innovasjon Norge som kan begrunne kredittvurderingene. [redacted] er derfor av den oppfatning av kredittvurderingene ikke har hatt et lovlig grunnlag.

Det framgår av klagen at det er foretatt ti kredittvurderinger. Ut fra klagen og e-post fra dere 8. mai 2020 forstår vi at seks av disse er gjort av klagers selskap [redacted] mens til sammen fire kredittvurderinger er gjort av klager personlig og [redacted] enkeltpersonforetak [redacted]. Kredittvurderingene ble utført på følgende tidspunkt:

- 18. januar 2020 [redacted]
- 18. januar 2020 [redacted]
- 21. februar 2020 [redacted]
- 24. april 2020 [redacted]

Klagers selskap ble kredittvurdert på følgende tidspunkt:

- 18. januar 2020 [redacted]
- 19. januar 2020 [redacted]
- 21. januar 2020 [redacted]
- 24. februar 2020 [redacted]
- 26. februar 2020 [redacted]
- 6. mai 2020 [redacted]

Klager påpeker at kredittvurderingene lørdag 18. januar 2020 ble utført kl. 22 på kvelden. Kredittvurderingen på fredag 21. februar ble utført rundt midnatt.

Kredittvurderingene ble ifølge dere foretatt med bakgrunn i en varslet søknad om finansiering fra en kunde. Klager kjenner seg på sin side ikke igjen i denne forklaringen da det aldri har vært kontakt mellom [redacted] og Innovasjon Norge om finansiering av prosjekter.

Dere skriver også i brev til oss 24. april 2020 at dere ikke hadde saklig grunn for å innhente kredittopplysninger om klager personlig, og at det ikke forelå behandlingsgrunnlag for behandlingen av personopplysninger. Likevel ble klagers enkeltpersonforetak kredittvurdert samme dag som brevet til oss er datert. I følge redegjørelsen fra dere skjedde denne kredittvurderingen på grunn av en misforståelse. En saksbehandler fikk videresendt en e-post som klager hadde sendt, og vedkommende trodde det dreide seg om en potensiell kunde.

Av pressemeldingen 7. mai 2020 framgår det at brukeridentiteter og passord for tilgang til å gjøre kredittvurderinger er videreformidlet mellom kollegaer. Dette har skjedd ved at personlige brukeridentiteter og passord som gir tilgang til Bisnode er lånt ut. I redegjørelsen fra dere 10. august 2020 skriver dere at den ene kredittvurderingen av klagers enkeltpersonforetak ble foretatt av en medarbeider med slik videreformidlet tilgang.

Dere opplyser i e-posten 8. mai at tilgangene er suspendert og at dere vil foreta en fullstendig gjennomgang av retningslinjer og rutiner knyttet til kredittvurderinger. Rapporten fra PwC viser til en rekke anbefalinger som styret besluttet å følge opp i styremøte 29. mai 2020.

Klager mener videre at det foreligger brudd på personopplysningssikkerheten fordi kredittsjekkene etter [REDACTED] vurdering ble foretatt utenfor Innovasjon Norges lokaler, og dermed på et usikret nett. [REDACTED] er også av den oppfatning at det foreligger et brudd på personopplysningssikkerheten ettersom det ble foretatt uhjemlede kredittsjekker. Etter [REDACTED] oppfatning skulle bruddet vært meldt til Datatilsynet.

Selv om kredittsjekkene var uhjemlede har dere vurdert at avviket ikke er meldepliktig etter personvernforordningen artikkel 33, og dere har derfor ikke har meldt inn avviket til oss tidligere. I vurderingen er det lagt vekt på at:

- antallet berørte er lavt
- det ikke er behandlet særlige kategorier personopplysninger;
- personopplysningene er underlagt streng tilgangsbegrensning;
- øvrige kopier av personopplysningene ble slettet eller kryptert;
- den berørte har fått informasjon om avviket; og
- det dreier seg om en opplysningskategori som Innovasjon Norge regelmessig håndterer.

Dere skriver derimot at konklusjonen kunne blitt en annen dersom dere hadde funnet holdepunkter for at klagers påstand om deling av kredittopplysninger med tredjeparter hadde vært riktig.

4. Regelverkets krav

4.1. Særlig om behandlingsgrunnlag for innhenting av kredittopplysninger

Å innhente og lagre kredittopplysninger om enkeltpersoner og enkeltpersonforetak utgjør en behandling av personopplysninger, jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 2 og lov om behandling av personopplysninger av 15. juni 2018 nr. 38 (personopplysningsloven) § 1.

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 krever at all behandling av personopplysninger har et rettslig grunnlag (behandlingsgrunnlag). Når en virksomhet skal innhente kredittopplysninger om en enkeltperson eller enkeltpersonforetak er artikkel 6 nr. 1 bokstav f det relevante behandlingsgrunnlaget.

Etter den gamle personopplysningsloven av 2000 gjaldt et tilleggskrav om at virksomheten måtte ha «saklig behov» for å innhente kredittopplysninger. Dette fremgår av personopplysningsforskriften § 4-3, som etter overgangsreglene¹ er videreført som gjeldende rett.

Den nye kredittopplysningsloven² viderefører også kravet om «saklig behov» for utlevering av kredittopplysninger. Den nye loven er vedtatt, men er ikke trådt i kraft ennå. Personvernforordningen gir imidlertid ikke nasjonalt handlingsrom for å særregulere den enkelte mottakers behandling av kredittopplysninger. Den nye kredittopplysningsloven har derfor kun kredittopplysningsvirksomhetene som pliktsubjekt, og ikke den enkelte virksomheten som bestiller kredittopplysninger.

Konsekvensen av dette er at «saklig behov» ikke direkte er et tilleggsvilkår for den enkelte virksomheten som innhenter kredittopplysninger. Deres innhenting reguleres altså av personvernforordningen artikkel 6 nr.1 bokstav f. Vurderinger knyttet til om en virksomhet har «saklig behov» etter personopplysningsforskriften § 4-3 har imidlertid nær sammenheng med vurderingen etter

¹ Overgangsregler om behandling av personopplysninger (FOR-2018-06-15-877).

² Lov om behandling av opplysninger i kredittopplysningsvirksomhet (LOV-2019-12-20-109).

artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Tidligere praksis knyttet til «saklig behov» er derfor fortsatt relevant ved vurdering av «berettiget interesse» som behandlingsgrunnlag.

4.2. Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f – «berettiget interesse»

Artikkel 6 nr. 1 bokstav f krever at innhenting av kredittopplysninger er «nødvendig» for å ivareta en «berettiget interesse» som etter en interesseavveining veier tyngre enn hensynet til den enkeltes personvern.

Den berettigede interessen må være lovlig, klart definert på forhånd, reell og saklig begrunnet i virksomheten. Fortalepunkt 47 til personvernforordningen angir at det i vurderingen av om en interesse er berettiget, blant annet skal tas hensyn til den registrertes forventinger basert på forholdet mellom den behandlingsansvarlige og den registrerte. Det skal også legges vekt på om det på innsamlingstidspunktet var påregnelig for de registrerte at opplysningene ville bli behandlet for det aktuelle formålet.

Hvilke interesser som oppfyller dette beror på en helhetlig vurdering av blant annet hvilke fordeler virksomheten oppnår med behandlingen, hvor viktige interessen er for virksomheten, om behandlingen har offentlig interesse eller ivaretar den ideelle interesser som kommer flere til gode, se Artikkel 29-gruppens uttalelse.³

Videre må den aktuelle behandlingen av personopplysninger være nødvendig for denne interessen. Det vil si at virksomheten må vurdere om den kan oppnå formålet på en måte som bedre ivaretar personvernet. Man må altså velge den behandlingen som er minst inngripende.

Deretter må virksomheten foreta en interesseavveining for å avgjøre om den enkeltes personvern veier tyngre enn virksomhetens berettigede interesse. Hvilke type opplysninger det er snakk om er relevante momenter for interesseavveiningene, f.eks. om disse er beskyttelsesverdige og om personen har en forventning om å få ha personopplysningene i fred. Det er også relevant å vurdere hva slags ulemper behandling av personopplysningene påfører personen, hvorvidt behandlingen av personopplysningene oppleves som krenkende, om behandlingen er egnet til å skape frykt eller uro, og hvilke tiltak virksomheten har iverksatt for å redusere personvernkonsekvensene.

4.3. Relevant praksis knyttet til personopplysningsforskriften § 4-3 – «saklig behov»

Ifølge personopplysningsforskriften § 4-3 kan kredittvurdering kun innhentes når en virksomhet har et «saklig behov» for opplysningene, for eksempel i forbindelse med et kjøp på kreditt. Det må altså som hovedregel foreligge et kredittelement. Dette vil typisk være når virksomheten skal yte kreditt til en kunde og trenger å se om vedkommende er kredittverdig.

Personvernemnda har utdypet tilleggsvilkåret om saklig behov i flere saker, blant annet PVN-2006-03 KLP, PVN-2010-05 Kredittvurdering og PVN-2017-02 Bertram Bil. I sistnevnte sak henviste nemnda til følgende uttalelse fra PVN-2006-2003 KLP:

Formålet med en kredittvurdering er normalt å kartlegge hvorvidt en potensiell kunde er kredittverdig, og dermed om selskapet ønsker å inngå avtale med vedkommende. Det vil si at

³ Opinion 06/2014 on the notion of legitimate interests of the data controller under Article 7 of Directive 95/46/EC, side 24 og 25.

når det bes om kredittopplysninger vil saklighetskravet være oppfylt når bestilleren skal benytte kredittopplysningene i forbindelse med sin vurdering av kredittrisiko, for eksempel ved et tilsagn om lån eller avtale om løpende ytelser som faktureres etterskuddsvis, typisk mobiltelefonabonnement, abonnement på satellittfjernsyn etc.

Nemnda henviste også til uttalelse i PVN-2010-05 Kredittvurdering, hvor det ble uttalt at det motsatte av «saklig behov» er «nysgjerrighet og kikkermentalitet».

4.4 Plikten til internkontroll

Etter personvernforordningen artikkel 24 plikter alle virksomheter å kunne påvise at de behandler personopplysninger i samsvar med loven. Dersom det står i et rimelig forhold til behandlingsaktivitetene, skal virksomheten iverksette egnede retningslinjer for vern av personopplysninger.

Kredittvurdering er en inngripende behandling av personopplysninger og utgjør et stort inngrep i enkeltpersoners rett til personvern. Virksomheter må derfor kunne dokumentere deres interne rutiner eller prosesser ivaretar kravet om saklighet ved kredittvurdering. Rutinene skal beskrive når og hvordan kredittopplysninger skal innhentes og hvordan innsyn skal gis, og skal sikre at kredittvurderinger ikke innhentes uten at kravet om saklig behov er oppfylt.

Videre bør virksomheten også ha rutiner for håndtering av brudd på personopplysningssikkerheten for å sikre at man etterlever forordningens krav til å melde brudd til tilsynsmyndigheten.

4.5 Brudd på personopplysningssikkerheten

Personvernforordningen artikkel 33 fastsetter at den behandlingsansvarlige i utgangspunktet plikter å melde «brudd på personopplysningssikkerheten» til oss som tilsynsmyndighet.

«Brudd på personopplysningssikkerheten» er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 12 som:

...et brudd på sikkerheten som fører til utilsiktet eller ulovlig tilintetgjøring, tap, endring, ulovlig spredning av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller på annen måte behandlet,

Det skal meldes fra uten ugrunnet opphold, og senest innen 72 timer etter behandlingsansvarlig har fått kjennskap til bruddet, med mindre bruddet sannsynligvis ikke vil medføre en risiko for fysiske personers rettigheter og friheter.

5. Datatilsynets vurdering

5.1 Behandlingsgrunnlag for innhenting av kredittopplysninger

Det relevante behandlingsgrunnlaget for innhenting av kredittopplysninger om klager og klagers enkeltpersonforetak er personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f. Spørsmålet er om Innovasjon Norge hadde et lovlig behandlingsgrunnlag etter artikkel 6 nr. 1 bokstav f da dere innhentet kredittopplysninger om klager.

Det er i denne vurderingen kredittvurderingene av klager personlig og [REDACTED] enkeltpersonforetak som er gjenstand for vurdering etter personvernforordningen. Kredittvurderingene av klagers aksjeselskap er ikke omfattet av regelverket ettersom det ikke regnes som personopplysninger etter loven.

Det første vilkåret som må være oppfylt for at behandling skal være lovlig er at dere hadde en «berettiget interesse» i å innhente opplysningene.

Kravet til «berettiget interesse» er i stor grad en videreføring av det samme kravet i den tidligere personopplysningsloven av 2000 § 8 første ledd, bokstav f. Fortalepunkt 47 til personvernforordningen angir at det i vurderingen av om en interesse er berettiget, blant annet skal tas hensyn til den registrertes forventninger basert på forholdet mellom den behandlingsansvarlige og den registrerte. Det skal også legges vekt på om det på innsamlingstidspunktet var påregnelig for de registrerte at opplysningene ville bli behandlet for det aktuelle formålet.

Det framgår i redegjørelsen at klager har blitt kredittvurdert med bakgrunn i en finansieringssøknad fra en bedrift som hadde en intensjonsavtale med klagers virksomhet. Klager har bestridt dette. Klager har påpekt at det ikke forelå noen slik intensjonsavtale som vist til og at [REDAKTERT] ikke var i kontakt med Innovasjon Norge for å inngå et kundeforhold. Videre har klager blitt kredittvurdert på bakgrunn av en misforståelse hvor saksbehandler trodde klager var en potensiell kunde.

Det framkommer av redegjørelsen at dere selv er av den oppfatning at kredittvurderingene ikke var saklig begrunnet.

Datatilsynet kan ikke se at det er godtgjort at det foreligger en berettiget interesse som kan begrunne de fire kredittvurderingene som er gjort av klager og [REDAKTERT] enkeltpersonforetak, tvert imot framstår ikke dette som omtvistet i saken.

Vår vurdering er at kravet til «berettiget interesse» i personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav f ikke er oppfylt.

Vi anser det ikke hensiktsmessig å vurdere kravet om «nødvendighet» og foreta den konkrete interesseavveiningen ettersom vår vurdering er at dere ikke hadde en berettiget interesse til å gjennomføre kredittvurderingen.

Konklusjonen er etter dette at Innovasjon Norge ikke hadde rettslig grunnlag etter artikkel 6 nr. 1 bokstav f for å behandle kredittopplysninger om klager personlig, innhentet 18. januar 2020, og [REDAKTERT] enkeltpersonforetak, [REDAKTERT] 18. januar 2020, 21. februar 2020 og 24. april 2020.

5.2 Plikten til internkontroll

Dere skriver i redegjørelsen at dere har skriftlige retningslinjer for innhenting av kredittopplysninger. Retningslinjene skal følges av finansieringsrådgiverne i all saksbehandling og det gis opplæring av nyansatte.

Det er ledelsens ansvar at man har tilstrekkelige rutiner, at man følger opp regelmessig at disse fungerer som tiltenkt og er godt kjent i virksomheten, jf. ansvarlighetsprinsippet i artikkel 5 nr. 2. Det er ikke tilstrekkelig å ha rutiner dersom disse ikke faktisk gjennomføres og etterleves i organisasjonen.

Den dagjeldende rutinen for kredittvurderinger datert 30. august 2017 er svært generelt formulert og viser til at det er en lav terskel for å kredittvurdere selskaper og personer. Som PwC viser til i sin

rapport er det ikke eksplisitt oppgitt når en ikke skal gjennomføre en kredittsjekk, eller minstekrav for at det kan gjennomføres kredittsjekk av privatpersoner. I styrenotat fra styremøte 29. mai 2020 kommer det fram at styret besluttet å følge opp disse merknadene og utbedre rutinene på dette punktet. De nye rutinene datert 24. juni 2020 er mer detaljerte og gir bedre veiledning til de ansatte.

Videre har PwC anbefalt at det innføres jevnlige gjennomganger av rutiner og praksis på området, at man har en periodisk gjennomgang av tilganger til å kredittvurdere, at man vurderer om tilganger skal være graderte ut fra den enkelte saksbehandlerens behov, samt at det ses på muligheten for å i større grad kunne etterprøve om kredittvurderingene er foretatt med hjemmel. Disse anbefalingene er det også besluttet å følge opp.

Dere skriver selv at saken har vist et behov for ytterligere tydeliggjøring av retningslinjene og at kunnskapen ikke har vært god nok. På denne bakgrunnen anser vi det ikke hensiktsmessig å pålegge dere å utarbeide nye rutiner.

Vi legger til grunn at dere følger opp at de tiltakene som er besluttet fungerer og er tilstrekkelige for å forhindre lignende situasjoner. Det er viktig at organisatoriske og tekniske tiltak følges opp med god opplæring.

5.3 Brudd på personopplysningssikkerheten

Når det gjelder hvor og når kredittvurderingene er utført, så anser vi ikke dette som et brudd på personopplysningssikkerheten, jf. artikkel 4 nr. 12. Vi er derimot av den oppfatning at kredittvurderingene utgjør et brudd på personopplysningssikkerheten ettersom det har skjedd en ulovlig tilgang til klagers personopplysninger, jf. artikkel 4 nr. 12.

Vi registrerer at Innovasjon Norge har vurdert om bruddet er meldepliktig etter artikkel 33, men kommet til at det ikke er det. Vi registrerer også at dere har rutiner for å håndtere brudd på personopplysningssikkerheten.

Av Skullerud m.fl. (2019) fremgår det i tilknytning til artikkel 33:

Typiske konsekvenser som må vurderes i forbindelse med et sikkerhetsbrudd er om den registrerte mister kontroll over egne personopplysninger; blir utsatt for forskjellsbehandling, identitetstyveri eller -bedrageri, påføres økonomisk tap, får skadet sitt omdømme, mister fortrolighet om taushetsbelagte personopplysninger, eller medfører andre betydelige økonomiske eller sosiale ulemper for den berørte fysiske personen, jf. fortalepunkt 85.

Ved vurderingen er det naturlig å ta hensyn til hva slags type sikkerhetsbrudd det er snakk om, herunder om sikkerhetsbruddet også medførte et brudd på andre bestemmelser i forordningen. Det er videre aktuelt å ta hensyn til hvilke kategorier personopplysninger som er berørt, graden av identifikasjon, og om det er snakk om et stort antall personopplysninger knyttet til den enkelte. Det kan også tas hensyn til antall registrerte som er berørt av sikkerhetsbruddet, og hvilke kategorier av registrerte det er snakk om.

Dere skriver at kredittvurderinger er en ordinær del av Innovasjon Norges saksbehandling i finansieringssaker og at dere utfører mange kredittsjekker i løpet et kalenderår. I vurderingen av om bruddet sannsynligvis ikke vil medføre en risiko for klagers rettigheter og friheter etter artikkel 33 har dere lagt vekt på at det dreier seg om kategorier av opplysninger som dere vanligvis håndterer.

Datatilsynet er enig i dette utgangspunktet, men vil peke på at tilgangen til å gjøre kredittvurderinger har vært delt mellom de ansatte, og klager har blant annet blitt kredittvurdert av en ansatt uten egen tilgang. Det er heller ikke klart for oss hvorfor klager ble kredittvurdert så mange ganger som er tilfellet i denne saken. Det skjedde i tillegg på kveldstid utenfor normal arbeidstid. Det kan stilles spørsmål ved om den ansatte var på jobb på tidspunktene disse kredittsjekkene ble utført. Vi kan ikke se av redegjørelsen fra dere at dette er nærmere redegjort for fra deres side, og vi mener derfor at man ikke med sikkerhet kunne fastslå at bruddet sannsynligvis ikke ville medføre en risiko for klagers rettigheter og friheter.

Terskelen for å melde brudd på personopplysnings sikkerheten er lav. I tillegg er det snakk om personlige opplysninger om klagers økonomi som er hentet ut flere ganger. Klager oppgir at dette har vært en belastning for ■■■ og ■■■ familie. Basert på sakens omstendigheter kan Datatilsynet forstå at klager oppfatter dette som belastende.

Datatilsynet er ikke enig i Innovasjon Norges vurdering av hvorvidt bruddet på personopplysnings sikkerheten var meldepliktig, og konkluderer med dette at bruddet skulle vært meldt til Datatilsynet etter artikkel 33.

6. Overtredelsesgebyr

6.1 Generelt om overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr er et virkemiddel for å sikre effektiv etterlevelse og håndhevelse av personopplysningsregelverket. Vi mener det er nødvendig å reagere på overtredelsen, og varsler med dette ileggelse av overtredelsesgebyr, jf. personvernforordningen artikkel 83.

I samsvar med Høyesteretts praksis (jf. Rt. 2012 side 1556) legger vi til grunn at overtredelsesgebyr er å anse som straff etter den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 6. Det kreves derfor klar sannsynlighetsovervekt for lovbrudd for å kunne ilegge gebyr.

6.2 Vurdering av om overtredelsesgebyr skal ilegges

Ved vurderingen av om det skal ilegges gebyr og ved utmålingen skal Datatilsynet ta hensyn til momentene i personvernforordningen artikkel 83 nr. 2 bokstav a) til k). Datatilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr etter en skjønnsmessig helhetsvurdering, men de opplistede momentene legger føringer på skjønnsutøvelsen ved å trekke frem momenter som skal tillegges særlig vekt.

Vi vil her vurdere de relevante momentene fortløpende.

a) karakteren, alvorlighetsgraden og varigheten av overtredelsen, idet det tas hensyn til den berørte behandlingens art, omfang eller formål samt antall registrerte som er berørt, og omfanget av den skade de har lidd

Lovlighetsprinsippet i personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 og kravet til behandlingsgrunnlag i artikkel 6 er et av de grunnleggende kravene som skal oppfylles når en virksomhet behandler personopplysninger.

Kredittopplysninger er en type personopplysninger som er særlige beskyttelsesverdige. En kredittvurdering er en sammenstilling av personopplysninger fra mange ulike kilder, og viser et tall som angir sannsynligheten for at en person eller et enkeltpersonforetak vil betale en fordring. Den vil også vise detaljer om enkeltpersonforetakets økonomi, herunder eventuelle betalingsanmerkninger, frivillige pantstillelser og gjeldsgrad. Kredittopplysninger om enkeltpersonforetak er direkte knyttet til eierens privatøkonomi. Privatpersoner har en forventning om at det ikke innhentes kredittopplysninger med mindre det er saklig begrunnet i forholdet til virksomheten.

Klager har ikke hatt et forhold til virksomheten som gjorde det påregnelig at dere skulle behandle kredittopplysninger om vedkommende. Likevel har [REDACTED] og enkeltpersonforetaket blitt kredittvurdert fire ganger. Tre ganger av samme finansieringsrådgiver, og i tillegg ble [REDACTED] kredittvurdert av en saksbehandler som ikke hadde eget brukernavn og passord til Bisnodes systemer. Klagers aksjeselskap er også blitt kredittvurdert flere ganger.

Klager ble kredittvurdert sent på kvelden utenfor vanlig arbeidsuke, henholdsvis lørdag 18. januar rundt kl. 22 og fredag 21. februar rundt midnatt. Dette framstår som noe unaturlig, og kan indikere at de har skjedd utenfor arbeidstid. [REDACTED] ble igjen kredittvurdert 24. april 2020, noe som var en misforståelse som oppstod da en ansatt ikke leste tilsendt e-post godt nok. Om man ser klager og [REDACTED] selskaper under ett var dette den niende kredittvurderingen på kort tid.

Klager skriver videre at saken er en belastning for [REDACTED] og [REDACTED] familie. Overtredelsen er alvorlig, og tilsier at det ilegges overtredelsesgebyr.

b) hvorvidt overtredelsen ble begått forsettlig eller uaktsomt

Antallet kredittvurderinger indikerer at handlingen har vært bevisst, men det er fortsatt noe uklart hvordan dette kunne oppstå og hvorfor kredittvurderingen ble gjennomført. Basert på redegjørelsen fra dere forstår vi at retningslinjene ikke ble fulgt godt nok opp i virksomheten, noe som medfører en åpenbar risiko for at det kan skje brudd på regelverket. Vi legger derfor til grunn at det uansett er utvist uaktsomhet ved innhenting av kredittopplysninger om klager.

d) den behandlingsansvarliges eller databehandlerens grad av ansvar, idet det tas hensyn til de tekniske og organisatoriske tiltak de har gjennomført i henhold til artikkel 25 og 32

Ansvarlighetsprinsippet forutsetter en sterk forankring av regelverket i virksomheters ledelse, jf. personvernforordningen artikkel 5 nr. 2.

Dere skriver at kredittvurderinger er en ordinær del av Innovasjon Norges saksbehandling i finansieringssaker og at dere utfører mange kredittsjekker i løpet et kalenderår. Vi forstår det slik at kredittvurderinger er et svært praktisk arbeidsverktøy.

Vi vil understreke at kredittvurderinger medfører et betydelig inngrep i privatlivet til de som blir kredittvurdert. Innovasjon Norge er en stor offentlig aktør som er avhengig av tillit i befolkningen for å kunne utføre samfunnsoppdraget på en god måte. Dette tilsier at ledelsen bør utarbeide og implementere gode rutiner for hvordan kredittvurderinger skal benyttes. Rutiner må følges opp og justeres om de ikke fungerer som tiltenkt.

Dere skriver at tilganger til å foreta kredittvurderinger er blitt delt mellom ansatte i virksomheten. Klager ble blant annet kredittvurdert av noen med en videreformidlet tilgang.

Dette gir inntrykk av at dere ikke har fulgt opp at retningslinjene for kredittvurderingen faktisk har fungert og vært tilstrekkelige. Dette trekker i skjerpende retning.

f) graden av samarbeid med tilsynsmyndigheten for å bøte på overtredelsen og redusere de mulige negative virkningene av den

Dere har selv redegjort for at kredittvurderingene ble foretatt uten rettslig grunnlag, og har for øvrig bidratt til sakens opplysning. Dette trekker derfor ikke i skjerpende retning.

g) kategoriene av personopplysninger som er berørt av overtredelsen

Særlige kategorier av personopplysninger (sensitive personopplysninger) er ikke berørt av overtredelsen i vår sak. Opplysninger om lønn, gjeld og kredittverdighet er imidlertid opplysninger som har et særlig beskyttelsesbehov på grunn av deres private karakter. Dette trekker i skjerpende retning.

h) på hvilken måte tilsynsmyndigheten fikk kjennskap til overtredelsen, særlig om og eventuelt i hvilken grad den behandlingsansvarlige eller databehandleren har underrettet om overtredelsen

Datatilsynet ble underrettet om overtredelsen av klager, og som redegjort for ovenfor er det vår vurdering at hendelsen var meldepliktig etter artikkel 33, jf. artikkel 4 nr. 12. Dette trekker i skjerpende retning.

k) og enhver annen skjerpende eller formildende faktor ved saken, f.eks. økonomiske fordeler som er oppnådd, eller tap som er unngått, direkte eller indirekte, som følge av overtredelsen

Kredittvurderingene skjedde gjentatte ganger, på kveldstid og langt utenfor normal arbeidstid, over en periode fra 18. januar til 24. april. I tillegg framgår det at dere ikke hadde full kontroll på hvem som hadde tilganger til å foreta kredittvurderinger. Dette er kritikkverdige momenter som taler for at overtredelsesgebyr ilegges.

Basert på vurderingen ovenfor kommer Datatilsynet til at overtredelsesgebyr bør ilegges. Det neste spørsmålet er gebyrets størrelse.

6.3 Vurdering av gebyrets størrelse

Overtredelsesgebyret skal i henhold til artikkel 83 nr. 1 være virkningsfullt, stå i et rimelig forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Dette innebærer at tilsynsmyndigheten skal gjøre en konkret, skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Ved utmåling av gebyrets størrelse skal det legges vekt på de samme vurderingsmomentene som er gjennomgått ovenfor. Datatilsynet viser derfor til vurderingene gjort ovenfor, og at disse samlet taler for et gebyr av en viss størrelse.

Manglende behandlingsgrunnlag, mangelfull oppfølging av retningslinjer fra ledelsens side, samt kredittopplysningenes private karakter utgjør skjerpene forhold i saken.

I tillegg legger vi særlig vekt på antallet kredittvurderinger som er gjennomført. I formildende retning legger vi vekt på at dere har utvist vilje til å etterleve regelverket ved å følge opp virksomhetens rutiner for kredittvurderinger.

Også virksomhetens økonomiske evne vil være av betydning, selv om det ikke er aktuelt å utnytte det spennet i overtredelsesgebyrets størrelse som følger av artikkel 83. nr. 5. Personvernforordningen artikkel 83 nr. 5. fastsetter et høyere maksbeløp for gebyr når saken omhandler overtredelser av de grunnleggende prinsippene for behandling av personopplysninger i henhold til personvernforordningen artikkel 5 og 6.

Dere mottar midler til drift over statsbudsjettet. Det kommer fram av resultatregnskapet for 2019 dere hadde driftsinntekter på 1 297 252 000.

Ut fra regnskapet, samt karakteren av bruddet på personvernforordningen i saken, har vi kommet frem til at et overtredelsesgebyr på kr 1 000 000 anses riktig.

Dersom dere på grunn av situasjonen med covid-19 opplever forhold som er relevant for det varslede vedtaket, ber vi om at dere gir oss en tilbakemelding med relevant dokumentasjon.

7. Orientering om videre fremdrift

Dette er et forhåndsvarsel (jf. forvaltningsloven § 16). Dersom dere har merknader til dette varselet, må dere sende oss en tilbakemelding om dette så snart som mulig og senest innen **25. januar 2021**.

8. Offentlighet, innsyn og taushetsplikt

Vi vil informere dere om at alle dokumentene i utgangspunktet er offentlige, jf. offentlighetsloven § 3. Dersom dere mener det er grunnlag for å unnta hele eller deler av dokumentet fra offentlig innsyn, ber vi dere om å begrunne dette.

Datatilsynet har taushetsplikt om hvem som har klaget til oss, og om klagerens personlige forhold. Taushetsplikten følger blant annet av personopplysningsloven § 24 og forvaltningsloven § 13. Som part i saken kan dere likevel bli gjort kjent med slike opplysninger av Datatilsynet, jf. forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 1. Dere har også rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Vi gjør oppmerksom på at dere har taushetsplikt om opplysninger dere får av Datatilsynet om klagerens identitet, personlige forhold og andre identifiserende opplysninger, og at dere bare kan bruke disse opplysningene i den utstrekning det er nødvendig for å ivareta interessene deres i denne saken, jf. forvaltningsloven § 13 b andre ledd. Vi gjør også oppmerksom på at brudd på denne taushetsplikten kan straffes etter straffeloven § 209.

Mer informasjon om personvern, internkontroll og informasjonssikkerhet kan dere finne på våre nettsider, www.datatilsynet.no.

Hvis dere har spørsmål, kan dere ta kontakt med Ida Småge Breidablikk på telefon 22 39 69 70.

Med vennlig hilsen

Jørgen Skorstad
avdelingsdirektør, jus

Ida Småge Breidablikk
juridisk seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer

